

«Бріджит, припини. В нас виникли непорозуміння та це не привід звільнятися. Ні, привід є.»

Ще одним ненормативним словом є «*bloody*», спостерігаємо наступний варіант його відтворення.

«Because you do not have the faintest *bloody* idea ... of just how much trouble the company's in.»

«Ти навіть *не уявляєш*, скільки у нашій компанії проблем.»

Спостерігаємо наявність наступного лайливого слова *bastard*.

«He's a nasty *bastard*. And a dull *bastard*.»

«Він брудний *виродок*. До того ж нудний.»

У більшості випадків спостерігався не дослівний переклад. Проте переклад був достатньо зрозумілий глядачам. Грубі українські еквіваленти не використовувались тому, що грубі лайливі українські слова мають більш яскраво виражене негативне забарвлення і їх вживання недоречно навіть в колі знайомих людей.

Одне з найважливіших завдань сучасних засобів медіа полягає у вихованні гармонійно розвиненого молодого покоління, з високим культурним потенціалом, почуттям прекрасного, усталеними естетичними смаками. Натомість невід'ємною частиною стилю сучасних медіа стала нецензурна лексика, якої вистачає і в повсякденному житті молоді. Тому слід уважніше ставитися до її відтворення при перекладі, щоб досягти мети у вихованні майбутнього покоління.

Література:

1. Ставицька Л. Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми, евфемізми, сексуалізми Київ : Критика, 2008. 454с.

2. Єрьоміна Л. Є., Глоба С. А. Профілактика лихослів'я серед підлітків як соціальна потреба сьогодення. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах 2020 р., № 70, Т. 1 С. 114-119. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_1/23.pdf (дата звернення: 9.10.2023).

3. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: соціальна диференціація української мови Південний архів: філологічні науки. 2003. Вип. 21. С. 93 – 98.

4. McEnery T. *Swearing in English: bad language, purity power from 1586 to the present*. London; New York: Routledge, 2005. 304p.

5. Anderson L. G., Trudgil P. *Bad Language*. Oxford : Basil Blackwell LTD, 1990. 160p.

ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТРАНСПОЗИЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ «ГАРРІ ПОТТЕР І ФІЛОСОФСЬКИЙ КАМІНЬ» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Лисогор М. Ю.

гр. ФЛ-20

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

Наук. керівник – к.пед.н., доцент Остапенко С. А.

Художній переклад завжди був і залишається одним з найважливіших для відтворення іншою мовою, але й водночас одним із найцікавіших. Через присутність у подібних текстах великої кількості різноманітних художніх засобів перекладач має змогу передати адресату не тільки змістову складову, але й настрій, емоції та відчуття, які автор заклав в основу оригінального твору. Для того, щоб вдало відтворити усі тонкощі

та особливості оригіналу, перекладач застосовує лексико-семантичні трансформації. Однією з найбільш популярних виступає транспозиція. Її використання робить текст більш зрозумілим для читача. Таким чином він сприймає твір не як іноземний, а навпаки написаний рідною мовою. Застосування саме цієї лексико-семантичної трансформації є досить поширеним явищем у перекладознавстві, але потребує більш детального розгляду саме з точки зору відтворення художнього тексту.

Питання доречності та правильності використання транспозиції під час процесу перекладу завжди привертало увагу багатьох дослідників. Науковці Л. Науменко та А. Гордєєва трактують такий спосіб перекладу як перетворення однієї частини мови на іншу. На їх думку, дана трансформація розширює виражальні можливості перекладеного тексту, а також відіграє важливу роль у збереженні структури речень. Завдяки їй застосуванню збагачується семантико-стилістична складова тексту [1].

Проаналізувавши роман «Гаррі Поттер і філософський камінь» в оригіналі [3] та його переклад на українську мову Віктора Морозова [2], можна виокремити цілу низку прикладів використання транспозиції.

Задля того, щоб наблизити текст художнього твору до україномовного читача, перекладач часто застосовує один із різновидів транспозиції – **номіналізацію**. Цей спосіб полягає у тому, що англійське слово відтворюється українською мовою за допомогою його заміни іменником [1]. Таке явище можна простежити на прикладі мовної одиниці *to look*, яка була перекладена словом *вигляд*. В даному випадку ми бачимо своєрідний процес переходу в іменник саме дієслова. Подібними є наступні приклади: *was addressed* – *адресою*, *try* – *спроба*, *to leave* – *від'їзду*, *was fastened* – *вузлом*, *smudged* – *плямою*, *need* – *пригоди*, *be sorted* – *сортування*, *opened* – *отвір*. В українській мові дуже часто не існує аналогічного відповідника певним мовним одиницям. Однією з таких є герундій. З цієї причини перекладач знайшов вдалий варіант його відтворення за допомогою номіналізації: *waving* – *помахи*, *saying* – *проказування*, *calling* – *переклик*, *facing* – *обличчям*, *feeling* – *відчуттям*. Проте у тексті перекладу також простежується явище, коли іменником передаються не тільки дієслова, але й інші частини мови. Наприклад, до прикметника *happy* було дібрано український відповідник *радістю*, а прислівник *unluckily* перекладено як *бідю*. Аналогію можна простежити і в наступних прикладах: *quietly* – *тиши* та *fast* – *скоромовкою*. Цікавим також є переклад слова *nasty* – в українському тексті можна зустріти його еквівалент *наскуда*. Такий приклад не тільки зображує влучне використання транспозиції, але й нагадує про художній стиль тексту. Перекладач віднайшов вдалий відповідник і зберіг експресивне навантаження.

Іншим видом транспозиції постає **вербалізація**. Під час здійснення аналізу роману постало зрозумілим, що перекладач використовує цей спосіб найчастіше. Це можна продемонструвати, навівши наступні приклади: *a shock* – *приголомшило*, *the click* – *клацнуло*, *flop* – *впало*, *a set* – *мінються*, *by mistake* – *помилилися*, *with cry* – *зойкнувши*, *the thought* – *подумав*, *a credit* – *збільшились*, *jolt* – *підстрибнуло*. Більшість наведених слів відображають переклад іменника дієсловом. У творі було також знайдено приклади застосування транспозиції, де дієсловом перекладач замінював інші частини мови. Таким може виступати прислівник *difficult*. Його автор перекладу відтворив українським дієсловом *помучитись*. Подібним є наступні приклади: *nervous* – *хвилювався* та *queasy* – *нудить*. Але кількість цих слів була не такою великою.

Важливим при перекладі художнього твору постає й використання **ад'єктивації** – заміна будь-якої частини мови прикметником, що надає тексту більш виразного поетичного характеру, а також сприяє збереженню притаманної українській мові

будови речення. Наприклад, дієслово *hurts* було перекладено прикметником *болючий*, а для прислівника *oddly* було дібрано відповідник *дивний*.

Застосування транспозиції можливе і шляхом перетворення тієї чи іншої частини мови у прислівник (**адвербалізації**). В цьому можна переконатися, розглянувши наступні приклади: *in shock* – *вражено*, *in amazement* – *вражено*, *horror* – *нажахано*.

Проаналізувавши роман Джоан Ролінг «Гаррі Поттер і філософський камінь» та його переклад українською мовою, можна стверджувати, що використання лексико-семантичної трансформації транспозиції є вдалим способом наближення тексту перекладу до реципієнта, а також збереження стилістичного балансу художнього твору. Автору перекладу вдалося зберегти структурованість речень і при цьому не порушити змістову та естетичну складову тексту. За результатами аналізу було визначено, що найбільше прикладів застосування транспозиції належать до її виду – вербалізації. Також велика частина слів була відтворена іменником в процесі перекладу. У тексті зустрічалися приклади адвербіалізації та ад'єктивізації, але їхня кількість була значно меншою. Підсумком такого перекладу постає досягнення адекватності та збереження викладеного автором оригіналу тексту на змістовому, стилістичному та естетичному рівнях.

Література:

1. Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. *Practical Course of Translation from English into Ukrainian* : навч. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2011. 136 с.
2. Ролінг, Джоан К. *Гаррі Поттер і філософський камінь*. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2002. 320 с.
3. Rowling J. K. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. Bloomsbury Publishing PLC, 2014. 352 p.

СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ У ПЕРЕКЛАДІ МУЛЬТФІЛЬМІВ

Макар Л. А.

зр. АУП-48

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к.філол.н, доцент Караневич М. І.

Сьогодні аудіовізуальні продукти стають все більш затребуваними на міжнародному ринку. Водночас від перекладачів вимагають забезпечення рівноцінного ефекту від перегляду відеоматеріалів. При цьому досить часто виникають труднощі, пов'язані з передачею власних назв. З огляду на вищезазначене, для забезпечення комплексності нашого дослідження англійсько-українського перекладу мультфільмів, ми проаналізували продукти студій Disney, Pixar, DreamWorks, Sony Pictures, Illumination та Blue Sky Studios, які вийшли на екрани в період 1997-2023 років.

У своїй роботі, що присвячена вивченню адаптивних стратегій у відтворенні власних назв, О.М. Волченко підкреслила, що використовуючи спосіб одомашнення, перекладач нав'язує власну культуру у перекладі, очуження ж підкреслює подані мовні та культурні особливості тексту, його унікальність як оригінального продукту [1, с. 150]. Кожна зі стратегій має свої переваги та недоліки при відтворенні назв мультфільмів, імен персонажів та інших видів онімів.